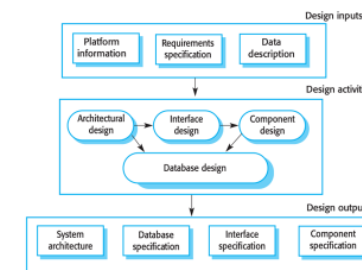

Automatiseringsvennlig lovgivning: Modeller, metoder og verktøy

Dag Wiese Schartum,
Senter for rettsinformatikk, UiO

Lover
Lovutvikling

Datasystemer
Systemutvikling

	Lov som ramme	Lov som innhold
Lovgivning	(fastsette)	(fastsette)
Systemutvikling (forvaltning)		

Om denne boken uttaler Justitiekansler i Finland og dosent i forvaltningsrett ved Helsinki universitet, Iuris Doctor Tuomas Pöysti:

«Verket är en fantastisk och aktuell tillskott till nordisk rettsinformatik och förvaltningsinformatik, [...], en must read för alla inom lagberedningen och rättslig relevant IT-systemutveckling.»

(sitat fra fagfelleevalueringen av boken)

Presiseringer

Fremstillingen nedenfor er utformet med tanke på lovgivning der det er politisk ønske om at bruken av loven skal kunne automatiseres

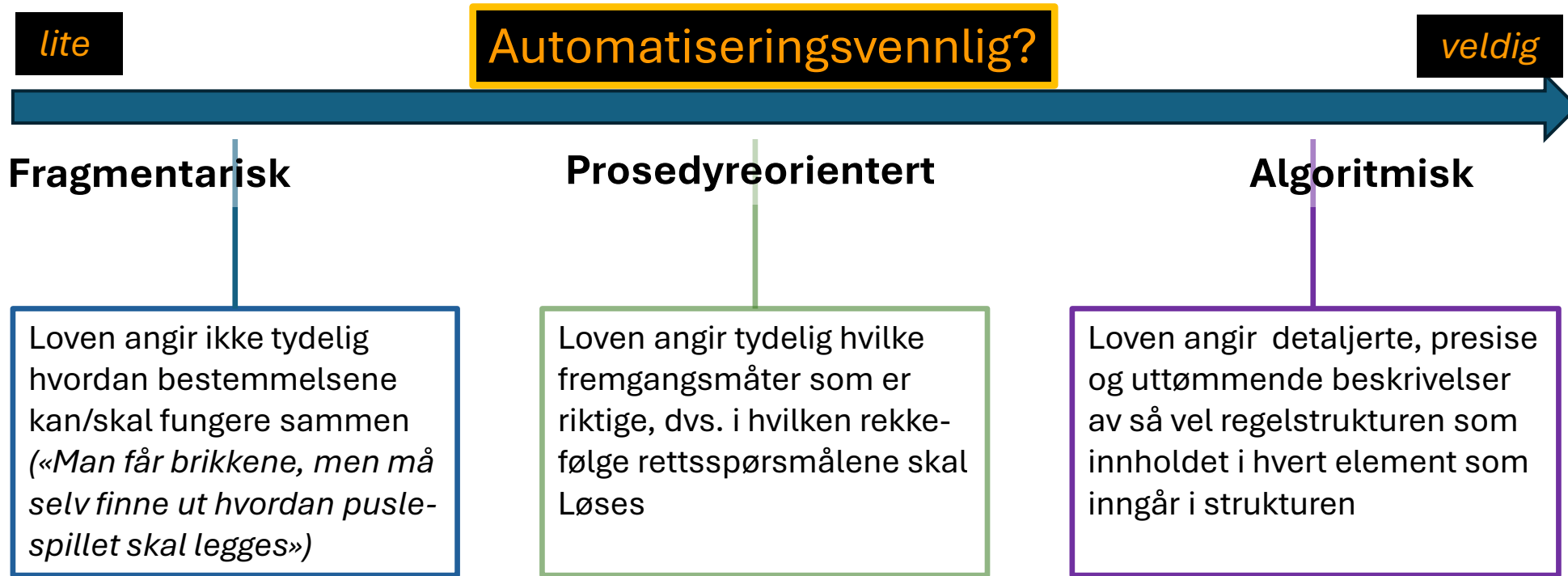
➡ **Automatiseringsvennlig lovgivning (AVL)**

➡ Loven må skrives slik at den relativt lett kan **transformeres** fra naturlig språk til programmeringsspråk

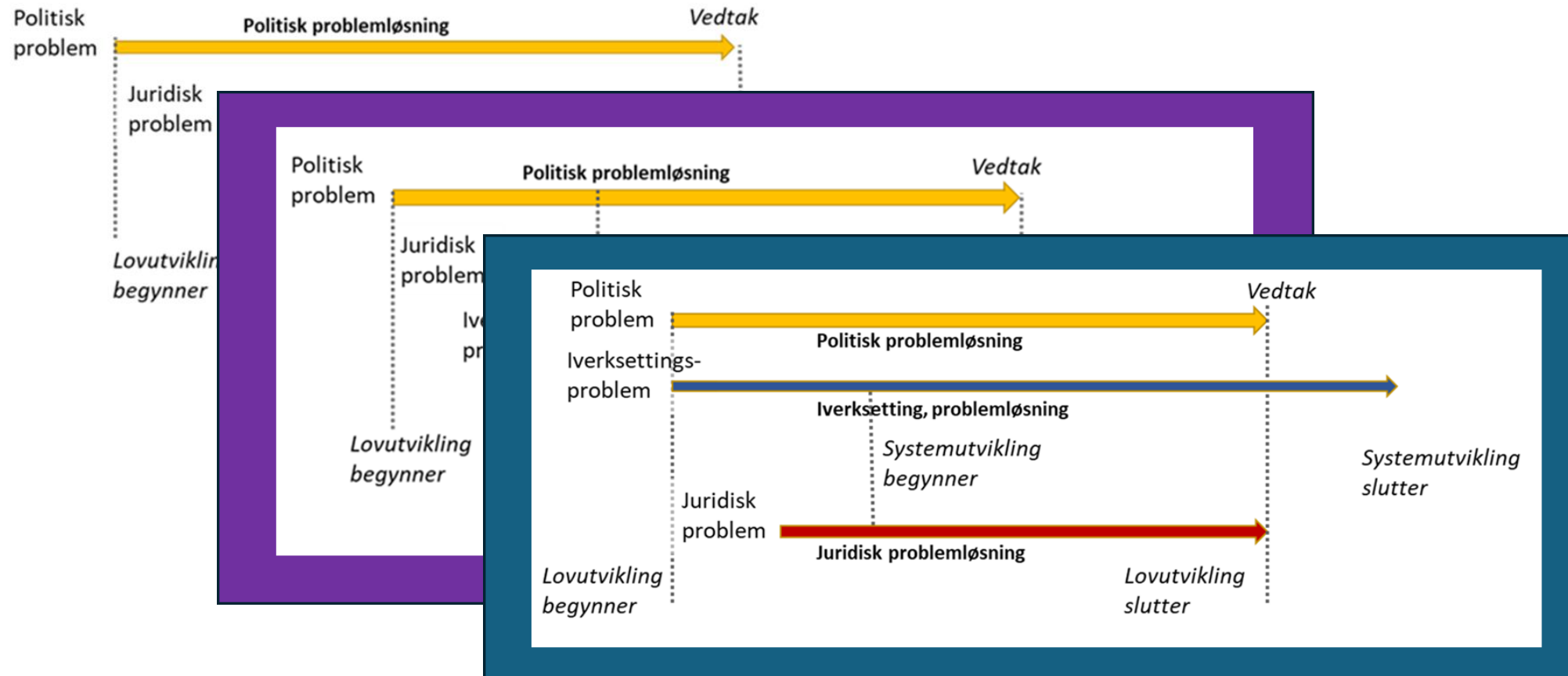
➡ Må være så lett som mulig å fortolke lovens angivelse av **fakta** og **beregningsregler** på måter som kan gis en formell, algoritmisk representasjon

Strukturelt lovkonsept

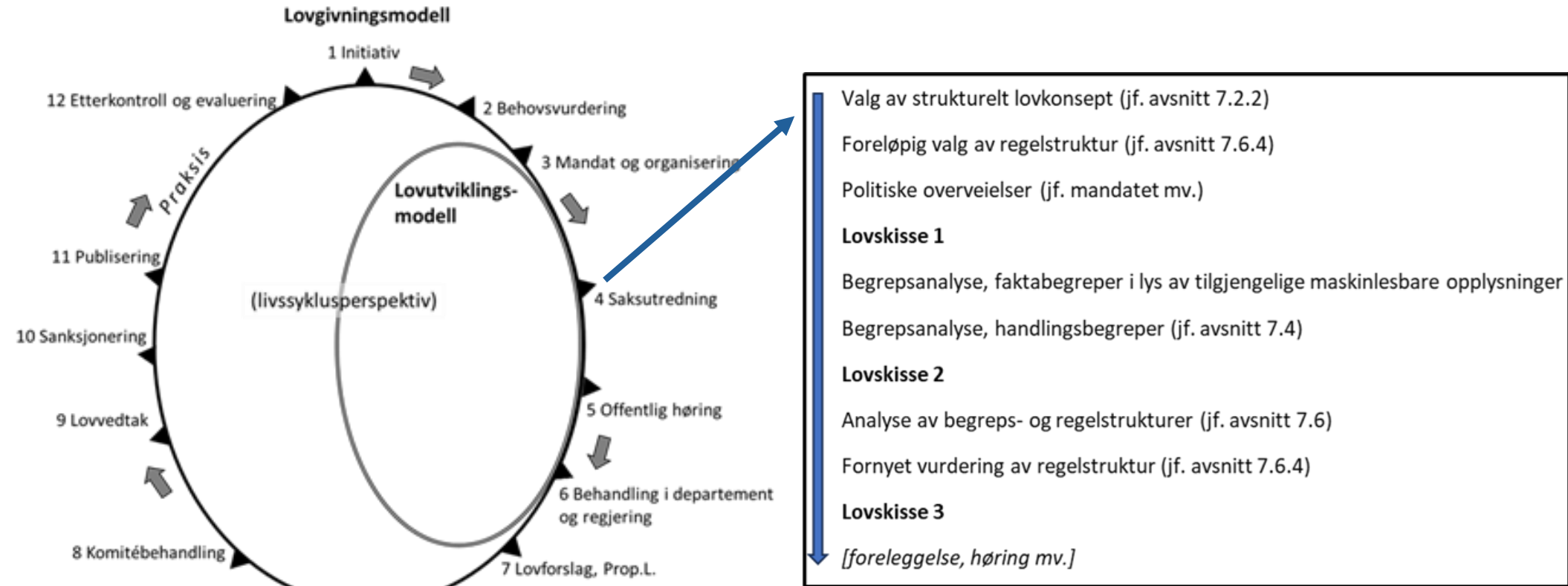
Tre grunnleggende typer lovstruktur:

Forholdet lovutvikling – systemutvikling

Lovutviklingsmodeller, -metoder/-teknikker og -verktøy

Overordnede modeller

Detaljert modell til steg 4, Saksutredning

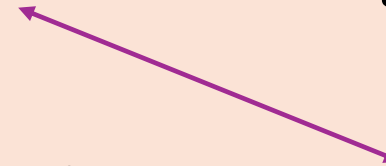
Til hvert trinn i den detaljerte modellen: Metoder og teknikker

Verktøy støtter anvendelse av modeller, metoder og teknikker

Begrepsarbeid og AVL

Faktabegreper: Begreper som betegner de *faktiske forhold* vi trenger å ha kunnskap om når vi anvender loven

Handlingsbegreper: Begreper som angir *hva som må skje* med faktaene når vi anvender loven

Faktabegreper og AVL

- Generelt: Lovgiver bør klarlegge innholdet av faktabegreper
- Begrepskategorier som alltid bør klargjøres:
 - A. Begreper som betegner **aktører** (jf. parter, myndigheter, kilder, avgivere, mottakere mv.)
 - B. Begreper som betegner **beslutningsgrunnlag** (jf. saksspesifikt, gjenbrukt, viderebrukt mv.)
 - C. Begreper som betegner **resultater** av beslutninger (jf. enkeltvedtak, prosessledende avgjørelse, klageavgjørelse mv.)

Handlingsbegreper og AVL

Generelt: Lovgiver bør vurdere behov for å bruke standardiserte handlingsbegreper

Begrepskategorier som alltid bør vurderes

Begreper som angir at/hvordan det skal

- prøves om *vilkår* er oppfylt
- utføres *beregninger*
- skje *informasjonsutveksling*
- iverksettes *sikkerhetstiltak*

Symbol	Handlingsbegrep	Resultat
+	Legge sammen, summere, pluss	sum
-	Trekke fra, subtrahere, minus	differanse
*	Gange med, multiplisere	produkt
/	Dele på, dividere (jf. dividend/divisor)	kvotient/svar

- Tilgang: Tilgjengelig uten at det er fremmet krav om det
- Innsyn: Tilgjengelig ut i fra begjæring eller annet krav
- Varsle: Gi informasjon for å påkalle oppmerksomhet
- Taushet: Ikke gi informasjon

Metode basert på utvalgte handlingsbegreper om informasjonsutveksling

Som mal for lovgivers *initiale vurderinger*

Beskrivelse	hvem	rett/plikt	hva	utløses av	hvordan	når	vilkår
Handling							
Tilgang							
Innsyn							
Varsling							
Taushet							

Som analysemetode av *eksisterende lovgivning* (her kjernejournalforskriften § 6)

Beskrivelse	hvem, avsender	rett/plikt	hva	utløses av	hvordan	når	vilkår
Handling							
Innsyn	Den registrerte + annen lov	Rett til innsyn	Egne opplysninger i kjernejournalen + annen lov	Ikke angitt	Ikke angitt	Ikke angitt	Ikke angitt

Avsluttende kommentar

Det kryr av muligheter for å gjøre
lovgivning mye mer
automatiseringsvennlig

Hvorfor skjer det likevel ikke mer?

Kompetanse

Finansiering

Organisering
og ansvar